מי אמר ר' יהושע שתיהן כאחת ורמינהו חבית. אומר ר"י הא דלא משני פסח שאני[א] דמשמע ליה דפסח לא מעלה ולא מוריד מדשרי בתלויה[ב] ואסר בטהורות[ג] א"כ מה שהיא תלויה הוי הטעם[ד]: **האר' שמעון אליבא דר' יהושע.** תימה לר"י לר' שמעון כיון דשרי תלויה לטמא ביד א"כ שרי לשורפו ואמאי קרי ליה תלויה[ה] דתלויה היינו לא אוכלין ולא שורפין[ו] וי"ל דתלויה לר"ש היינו דלא מחייב לשורפו[ז]: **ראוי** לזילוף. אף על גב דתרומה טמאה בשריפה כיון דמסקינן בפ' בתרא דתמורה (ד' לג.)[ח] הרואי לשריפה שרפה הראוי לקבורה קבורה[ט] והוא הדין בכי האי גוונא הואיל וראוי לזילוף[י] (יא): אין

ת"ל[1] כל אשר בתוכו יטמא וסמיך ליה[2] מכל האוכל[א] אוכל מטמא מאויר כלי חרס[ב] ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: רב חסדא רמי פיסחא אפיסחא ומשני מי א"ר יהושע שתיהן כאחת ורמינהו[ג] א"ר יוסי אין הנדון דומה לראיה כשהעידו רבותינו על מה העידו אם על הבשר שנטמא בולד הטומאה ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה זה טמא וזה טמא אם על השמן שנפסל בטבול יום שמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת זה פסול וזה טמא אף אנו מודים בתרומה שנטמאת בולד הטומאה ששורפין אותה עם התרומה שנטמאת באב הטומאה אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה שמא יבא אליהו ויטהרם ומשני הא ר"ש ואליבא דר' יהושע הא ר' יוסי ואליבא דר' יהושע[ד] דתניא י"ד שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר טהורה בפני עצמה ותלויה בפני עצמה וטמאה בפני עצמה אמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על הטהורה ועל הטמאה שאין שורפין על התלויה ועל הטהורה ששורפין על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שר' אליעזר אומר תישרף זו בעצמה וזו בעצמה ור' יהושע אומר שתיהן כאחת והא מתניתין ר' יוסי היא הכי קאמר ר' יוסי לר' מאיר אפילו ר"ש ואליבא דר' יהושע דמיקל כי מיקל בתלויה וטמאה אבל בטהורה וטמאה לא רבי יוסי בר' חנינא רמי תרומה אפיסחא ומשני מי אמר ר' יהושע שתיהן כאחת ורמינהו[ה] חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה רבי אליעזר אומר אם היתה מונחת במקום התורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה רבי יהושע אומ' אם היתה מונח' במקום המוצנע יניחנה במקום התורפה ואם היתה מכוסה יגלנה גרמא אין בידים לא ומשני הא רבי שמעון אליבא דר' יהושע הא ר' יוסי אליבא דר' יהושע ר' אלעזר רמי תרומה אתרומה ומשני מי אמר ר' יהושע גרמא אין בידים לא ורמינהו[ו] חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתיה חולין טמאין מודה ר' אליעזר לר' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו יטמא ואל יטמאנה ביד[ז] מ"ש שמן דראוי להדליק יין נמי ראוי לזילוף וכ"ת זילוף לאו מילתא היא והאמר שמואל משום ר' חייא שותין מלוג בסלע ומזלפין מלוג בשתים בחדש והא ראוי לישנו[ח] אתי ביה לידי תקלה שמן נמי אתי ביה לידי תקלה[ט] דרמי ליה בכלי מאום יין נמי רמי ליה בכלי מאום לזילוף קא בעי ליה בכלי מאום רמי ליה[י] ותקלה עצמה תנאי היא דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת ב"ש אומרים תשפך[כ] חבל ובית הלל אומרים תעשה זילוף אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי אני אכריע בשדה תשפך חבל בבית תעשה זילוף איכא דאמרי בחדש תשפך חבל בישן תעשה זילוף אמרו לו אין

נמי אילא הפסד עצים. ואמאי קאמר רבי יוסי אליבא דרבי יהושע דלא: **מודה רבי אליעזר כו'.** אמסקנא קאי אאם לאו תרד ותטמא ולקמן [כא.] פריך מודה רבי יהושע לרבי אליעזר מבעי ליה. מכל מקום קתני גבי שמן דכולהו מודו שלא יטמאנה בידים משום הפסד חולין דשמן חולין שנתערב תרומה בהן יאסרו לכהן ולזר משום טומאה דתרומה משום דהפסד מועט הוא כדמפרש דראוי להדליק: **שותין מלוג.** שנמכר בסלע ומזלפין מלוג הנמכר בשתים נוח לקנות לוג בשתי סלעים לזילוף מלקנותו לשתיה ומי שאינו עשיר יקח יין בזול לשתייתו לוג בסלע ויין ביוקר לזילוף: **בחדש.** דאין ריחו נודף ואין ראוי לזילוף: **אתי ביה לידי תקלה.** אם ישהנו אצלו עד שיתיישן אתי למשתי מיניה: **לזלוף קבעי ליה.** ולריך שיהא לו ריחו טוב וכבלי מאום רמי ליה בתמיה: **ותקלה עצמה.** אי חיישינן לה ואסור לשהויי אי לא תנאי היא: **תשפך חבל(א).** לשון חבילה כלומר תשפך יחד ולא לזלף דילמא אדמזלף קלי קלי אפי' בו ביום אתי למשתיה: **בשדה תשפך חבל.** שאין מזלפין בשדה והא לא אמרינן שיביאנה בבית ולזלפו דאדהכי אתי ביה לידי תקלה: **ואילא דאמרי.** לשהייה מועטת (לא חיישינן) כי הא מן השדה לבית לא חיישינן אלא בחדש תשפך חבל כו' (ב): **אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי.** כמה שנים אחר בית הלל וב"ש היה: **אמרו לו.** בני דורו: אין

במקום התורפה. הפקר (שם) במקום הגלוי ואינו משומר (בכורות לג:). **יניחנה במקום המוצנע.** עדיין מחכר על שמירתה, וטעמא מפרש בבכורות (לד.) אם משמרת תרומותי, שתיים בשמע אחת טהורה ואחת תלויה, ואמר רחמנא עביד לה שימור (לעיל טו.). **ר' יהושע אומר.** מעכשיו אינה ראויה לאכילה שמא טמאה היא, ולא לזילוף שמא טהורה ואסור לאבדה, הלכך יגלנה ותיטמא ותהא ראויה לזילוף (בכורות לג:). **יניחנה במקום התורפה.** כלומר אם הלה יכול לגרום לה טומאה, דקסבר יש אם למסורת, ותרומתי כתיב (לעיל טו.). **שנשברה בגת העליונה.** היינו עדשים של גת שקורין מייטנ"ש שהעגנים בתוכה (לעיל טו.). **מודה ר"א ור' יהושע.** פע"ג דמיש ר' יהושע לקמן בהפסד חולין, מודה הוא שאם יכול לחזור אחר כלי טהור לקבל בו אפילו רביעית, יציל, ואע"פ שבין כך ובין כך תפול התרומה לתוך החולין ואין הכל ליטול, אפי' שתרומה טמאה אין לה תקנה (מנחות מח.). **יציל.** ולא יקבלנה בכלים טמאים כדי להציל את החולין שלא יתערב תמנה בהן ויאסרו ואע"פ שבאתן כך ירד תמנה לתוכם ויפסדם, לא מטמאינן לה לתרומה משום הצלת חולין (לעיל טו.). **ואם לאו.** שלא יצלה כלי טהור ושוף סוף לטומאה אזלא כולה, בזו נחלקו ר"א ור' יהושע, דר"א אומר תרד ותטמא. מאליו ויפסיד החולין (שם) אע"ג דמיפסדא לחולין דעד השתא הוו חזו ליה בימי הטומאה והשתא לא חזו למידי (מנחות מח:). **ואל יטמאנה ביד.** לקבלה בכלים טמאים כדי להציל החולין (שם). **ר' יהושע אומר יטמאנה ביד.** כיון דסופה לזילוח (לעיל טו.). **לידי תקלה.** לשתותן והרי היא טמאה (ב"ק קטו:).

עין משפט נר מצוה

קלא א מיי' פ"ט מהל' טומאת מת הל' ו ופי"ב מהל' כלים הל' ב:
קלב ב מיי' הל' כלים סט הלכה ג:
קלג ג ד מיי' פי"ב מה' תרומות הלכה [ד] ה:
קלד ה סט הלכה יב:

מוסף תוספות

א. משום דהולכת לאיבוד ואיכא תרתי שהיא תלויה וגם בפסח. תוס' הרא"ש. אבל ההיא דחבית שנולד בה ספק טומאה לא מיירי בפסח. תוס' שאנץ. ב. וטמאה. תוס' הרא"ש. ג. וטמאה. תוס' הרא"ש. ד. דכיון דתלויה היא אינו מוהר בשמירתה. תוס' ר"פ. ה. דבכל מקום אמרינן. סט. ו. דהא דקרי לה תלויה היינו דתולין אותה לא אוכלין וכו'. תוס' הרא"ש. ז. דהא דקאמר ולא שורפין ר"ל שאינו חייב לשורפה אבל ודאי יכול לשורפה אם ירצה. תוס' ר"פ. ח. גבי ערלה וכלאי הכרם. תוס' ר"פ. ט. כגון יין שאינו ראוי להדלקה. סט. י. זילוף היינו כמו קבורה. תוס' הרא"ש. [ן]מותר לזלפה דשרי לאיתהנויי מינה כדרך ביעורא כדדרשינן שלך תהא להסיקה תחת תבשילך. מי' הר"ן.

רבינו חננאל

ת"ל מכל האוכל אשר יאכל, אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כלים מטמאין מאויר כלי חרס, ואי ס"ד דאמרינן כמאן דמלי שרצים דמי, הא קא נגעי שרצים בכלים אמאי לא מטמו, אלא כיון דלא מיטמו הכלים מאויר כלי חרס ש"מ דלא אמרינן כמאן דמלי שרצים דמי. **ואחרי** כל הדברים הללו חזרנו למשנתנו ואמרינן **רב חסדא רמי פסחא אפסחא**, תנן במתני' כי אמר ר' יוסי על התלויה ועל הטמאה נחלקו, ר' אליעזר אומר תשרף זו בעצמה וזו בעצמה, ור' יהושע אומר שתיהן כאחת, איני והתניא אמר ר' יוסי אין הנדון דומה לראיה כו' עד אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה שמא יבוא אליהו ויטהרנה. פי' התלויה. ומשני משנתנו כר' שמעון, דמתני ששורפין התלויה והטמאה יחדו דברי יהושע, ובריתא דקתני אבל היאך נשרוף אפילו תלויה וטמאה כאחת שמא יבא אליהו ויטהרנה ר' יוסי היא אליבא דר' יהושע. ומקשינן והא ר' יוסי היא, דקתני במתני' כי ר' יהושע אומר התלויה והטמאה שתיהן כאחת ואיך מוקמת לה לברייתא כר' יוסי שדבריו בברייתא חילוף במשנה. דתניא אבל היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה. ושנינן הכי קאמר ליה ר' יוסי לר' מאיר, לדידי אפילו תלויה עם הטמאה אין שורפין, אלא אפילו לר' שמעון אליבא דר' יהושע דמיקל, לא מיקל אלא בתלויה וטמאה, אבל טהורה וטמאה לא שרפינן. **ר' יוסי בר' חנינא רמי תרומה אפסח ומשני.** איך אתה שונה שר' יהושע אומר שתים כאחת, שנמצא מטמא התלויה בידים, והלא בחבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה לא התיר לטמותה בידים אלא ע"י גרמא. ומשני כרב חסדא, כי זה ששנינו במשנה ר' יוסי אפילו לר' שמעון שמיקל אליבא דר' יהושע השיב לר' מאיר, ומשנה דתרומה אליבא דר' יהושע שנאה ר' יוסי אליבא דידיה דמחמיר. ר' אלעזר רמי תרומה אתרומה ומשני. איני דלא התיר ר' יהושע בתלויה לטמותה בידים, והא בחבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתונה יש בה חולין טמאין ואמר ר' יהושע אף יטמאנה ביד, כלומר אוציאה ואפי' בכלי טמא ואל יניחנה שתרד על גבי חולין. ומשני שאני התם דאיכא הפסד, כלומר כיון שהגת התחתונה בתוכה חולין טמאים, אם תרד התרומה עליהם יפסידם לחולין משתיה. ואקשינן, והא מתני' דאיכא הפסד עצים שאתה מצריכו לעשות שתי מדורות ולשרוף הטהורות כאחת והטמאות כאחת ולא חייש להפסד. אלא אמר זו לעצמה וזו לעצמה. ושנינן להפסד מרובה כגון הפסד של חולין חששו, אבל הפסד מועט שהוא של עצים לא חששו. ושמעינן האי סברא מהא דתניא, חבית של שמן של תרומה שנשברה בגת העליונה ותחתונה טמאה, ולא התיר ר' יהושע לטמאה ביד כדרך שהתיר ביין, אלא אמר תרד ותטמא ואל יטמא ביד, לאו מכלל דכיון שאינו הפסד מרובה בשמן שאפש"י שנפסל מאכילה מותר לו להדליקו בנר וליהנות ממנו וכבר פירשנוהו ביבמות פרק (א) [ח] לפיכך לא חששו. ואמרינן למה בשמן אינו הפסד מרובה משום דראוי להדליקו בנר, ובין שמן העומד לאכילה לשמן העומד להדלקה הפסדו מועט, גם היין הטמא נמי ראוי לזילוף ואין בו הפסד. ולא עוד אלא שהיין הטוב הוא הנמכר לזילוף ואין בו הפסד, דהא אמרינן שותין מלוג בסלע, אבל לזילוף אין מזלפין אלא מן המובחר הנמכר לוג בשני סלעים. ודחינן זה היין חדש הוא שאינו ראוי לזילוף בשמים. ואמרינן יניחנו עד שיתישן. ודחינן חיישינן לישנו דלמא אינשי ושתי ליה. אי הכי שמן נמי ניחוש דלמא אכיל ליה. ודחינן שמן רמי ליה בכלי מאום, אבל יין דבעי ליה לזילוף וריחו הוא דבעי, לא רמי ליה בכלי מאום וריחו ולא שדי ליה דילמא אתי ביה לידי תקלה. **ותקלה תנאי היא.** דתניא חבית של יין של תרומה שנטמאת ב"ש אומרים תשפך הכל וחייש לתקלה, וב"ה אומרים תעשה זילוף ולא חייש לתקלה, והלכה כב"ה. ואע"ג דאמר ר' ישמעאל בר' יוסי אני אכריע, וקיימא לן כל מקום ששנים חלוקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע, ר' ישמעאל תלמיד הוא, ולא חשיב ר' ישמעאל בר' יוסי לאכרועי. דהא ר' יוסי אביו של ר' ישמעאל שאמר שמועה זו משמו תלמיד שלישי לגבי ב"ה וב"ש הוא, לכשתחשוב מרבן יוחנן בן זכאי שהוא תלמיד להלל עצמו עד ר' יוסי, אתה מוצא אותם שלשה ר' יהושע ור' עקיבא ור' יוסי, ולא עדיף ר' ישמעאל לאכרועי על ב"ה,

---

מסורת הש"ס

א) לעיל טו., ב) לעיל יג. לקמן מט., ג) לעיל טו. [וש"נ], ד) שם [וש"נ], ה) [ורבי], ו) [ועי' מ"ש לעיל טו. על הגליון], ז) לעיל טו: וש"נ שבת קנד:, ח) ב"ק קטו:, ט) [שם לקמן לג: חולין נג.], י) [יומא סו.], כ) [בב"ק קטו. תי' הכל ופי' רש"י טולה מיחד. ובערוך ע' הכל ב' גרס הכל פי' לגלגתן], ל) בס"מ נוסף: וכו', מ) [יח. יח:], נ) [וקלא יא], ס) [נ"ל דזה הדבור הוא מיותר. מהרה אם], ע) [וע"ע תוס' שבת דף כה. ד"ה כך],

תורה אור השלם

1. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: ויקרא יא לג
2. מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תשפך חבל. נ"ב וכב"ק דף קטו גרס הכל וקן נ"ל נכון: (ב) רש"י ד"ה ואיכא דאמרי וכו' חבל וכו' הס"ד ותא"ל מ"ה אמרו לו לאו ב"ש וב"ה קאמרי דהא ר' ישמעאל בר' יוסי כמה שנים אחר ב"ה וב"ש היה אלא אמרו לו בני דורו כל"ל והד"ק:

מוסף רש"י

וסמיך ליה מכל האוכל. אוכלין ומשקין שבתוכו טומאים ולא כלים, שמע מינה תרתי, חדא דלא אמרינן דחייה כמאן דמלי טומאה, ועוד כן אם שמטמא מגבו יהא הוא טמא, דהא נגע בטומאה, אלא לא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, ואוכלין ומשקין שבתוכו הוא דמטמאי מחמת הכלי, שהכלי ראשון והם שניים, אבל כלים לא, דהואיל ואין לה טומאה ודאית הרי הוא מטמא בידים לר' אליעזר ור' יהושע סבר כיון דתלויה היא אי אתה מוזהר על שמירתה: **רמי תרומה אפיסחא.** תרומה דעלמא אתרומה דפיסחא: **ומי א"ר יהושע שתיהן כאחת.** דמותר לטמא תלויה בידים: **בידים לא.** ואע"ג דתלויה היא: **הא.** דקתני בידים לא ר' יוסי היא ואליבא דר' יהושע דגבי תלויה דפיסחא נמי הכי אמר ואין היאך נשרוף אפילו תלויה עם הטמאה: **מאני** נמי אילא הפסד עצים. ואמאי קאמר רבי יוסי אליבא דרבי יהושע דלא: **מודה רבי אליעזר כו'.** אמסקנא קאי אאם לאו תרד ותטמא ולקמן [כא.] פריך מודה רבי יהושע לרבי אליעזר מבעי ליה. מכל מקום קתני גבי שמן דכולהו מודו שלא יטמאנה בידים משום הפסד חולין דשמן חולין שנתערב תרומה בהן יאסרו לכהן ולזר משום טומאה דתרומה משום דהפסד מועט הוא כדמפרש דראוי להדליק: **שותין מלוג.** שנמכר בסלע ומזלפין מלוג הנמכר בשתים נוח לקנות לוג בשתי סלעים לזילוף מלקנותו לשתיה ומי שאינו עשיר יקח יין בזול לשתייתו לוג בסלע ויין ביוקר לזילוף: **בחדש.** דאין ריחו נודף ואין ראוי לזילוף: **אתי ביה לידי תקלה.** אם ישהנו אצלו עד שיתיישן אתי למשתי מיניה: **לזלוף קבעי ליה.** ולריך שיהא לו ריחו טוב וכבלי מאום רמי ליה בתמיה: **ותקלה עצמה.** אי חיישינן לה ואסור לשהויי אי לא תנאי היא: **תשפך חבל(א).** לשון חבילה כלומר תשפך יחד ולא לזלף דילמא אדמזלף קלי קלי אפי' בו ביום אתי למשתיה: **בשדה תשפך חבל.** שאין מזלפין בשדה והא לא אמרינן שיביאנה בבית ולזלפו דאדהכי אתי ביה לידי תקלה: **ואילא דאמרי.** לשהייה מועטת (לא חיישינן) כי הא מן השדה לבית לא חיישינן אלא בחדש תשפך חבל כו' (ב): **אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי.** כמה שנים אחר בית הלל וב"ש היה: **אמרו לו.** בני דורו: אין

במקום התורפה. הפקר (שם) במקום הגלוי ואינו משומר (בכורות לג:). **יניחנה במקום המוצנע.** עדיין מחכר על שמירתה, וטעמא מפרש בבכורות (לד.) אם משמרת תרומותי, שתיים בשמע אחת טהורה ואחת תלויה, ואמר רחמנא עביד לה שימור (לעיל טו.). **ר' יהושע אומר.** מעכשיו אינה ראויה לאכילה שמא טמאה היא, ולא לזילוף שמא טהורה ואסור לאבדה, הלכך יגלנה ותיטמא ותהא ראויה לזילוף (בכורות לג:). **יניחנה במקום התורפה.** כלומר אם הלה יכול לגרום לה טומאה, דקסבר יש אם למסורת, ותרומתי כתיב (לעיל טו.). **שנשברה בגת העליונה.** היינו עדשים של גת שקורין מייטנ"ש שהעגנים בתוכה (לעיל טו.). **מודה ר"א ור' יהושע.** פע"ג דמיש ר' יהושע לקמן בהפסד חולין, מודה הוא שאם יכול לחזור אחר כלי טהור לקבל בו אפילו רביעית, יציל, ואע"פ שבין כך ובין כך תפול התרומה לתוך החולין ואין הכל ליטול, אפי' שתרומה טמאה אין לה תקנה (מנחות מח.). **יציל.** ולא יקבלנה בכלים טמאים כדי להציל את החולין שלא יתערב תמנה בהן ויאסרו ואע"פ שבאתן כך ירד תמנה לתוכם ויפסדם, לא מטמאינן לה לתרומה משום הצלת חולין (לעיל טו.). **ואם לאו.** שלא יצלה כלי טהור ושוף סוף לטומאה אזלא כולה, בזו נחלקו ר"א ור' יהושע, דר"א אומר תרד ותטמא. מאליו ויפסיד החולין (שם) אע"ג דמיפסדא לחולין דעד השתא הוו חזו ליה בימי הטומאה והשתא לא חזו למידי (מנחות מח:). **ואל יטמאנה ביד.** לקבלה בכלים טמאים כדי להציל החולין (שם). **ר' יהושע אומר יטמאנה ביד.** כיון דסופה לזילוח (לעיל טו.). **לידי תקלה.** לשתותן והרי היא טמאה (ב"ק קטו:).

אין הכרעה שלישית מכרעת. דעת שלישית היא זו שבית שמאי ובית הלל לא הזכירו לגלות דעתם דיהיו חיישין לתקלה כלל דלא הוו אמרו הכי ב"ש אומרים בין בבית בין בשדה (א) חבל תשפך וב"ה אומרים בין בבית בין בשדה תיעשה זילוף ואתם בא להכריע ואומר בבית כב"ה בשדה כבית שמאי הויא הכרעה אבל השתא דלא הזכירו בית ושדה טעמא אחרינא הוא ולאו משום תקלה ור' ישמעאל חייש לתקלה והיינו תנאי: **מחלוקת.** ר' אליעזר ור' יהושע שנפלה לפחות ממאה חולין טמאים שיש בגת התחתונה פחות ממאה חולין טמאים דאין תרומה בטילה בהן ופסדי לגמרי דתרומה צריך אחד ומאה לבטלה אבל היו בתחתונה מאה חולין מאה חביות כמו זו של תרומה דברי הכל לא יטמאה ביד הואיל ולא פסדי חולין דתרומה עולה בהן וחזו בימי טומאה כדמעיקרא לזר: **מודה ר' אליעזר בו'.** קס"ד אמסקנא קאי אאם לאו דהא פלוגתייהו באם לאו הוא ולהכי פריך מודה ר' יהושע דאמר לעיל יטמאנה ביד לר' אליעזר דאמר לא יטמאנה ביד מיבעי ליה למיתני: **בכלי שחוכו טהור וגבו טמא.** והאי מודה לאו אסיפא קאי אלא אישא דקתני אם יכול להגיל רביעית בטהרה יגיל ואפי' כלי זה שהוא בא להגיל רביעית זו בתוכו תוכו טהור וגבו טמא ואשמעינן ליה לר' אליעזר דאמר אל יטמאנה ביד מודה הוא דמותר להגיל בזה ולא חיישין דילמא נגע גבו בתרומה ומטמא לה בידים ובכלי שנטמא במשקין דטומאתן דרבנן היא דמשכחת לה כדתניא[ט] כלי שנטמאו אחוריו במשקין אחוריו טמאין תוכו או אוגנו או אזנו או ידיו טהורין[י]:

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה שמותר לאכול מאכיל מאכיל. לדוקיא איצטריך דתידוק הא משעה שאינו מותר לאכול אינו מותר להאכיל: **ולא יפיק בו פגור וכיריים.** בגמרא[כ] פריך פשיטא הא נמי הנאה היא: **גמ' כל שעה שאוכל מאכיל מבעי ליה.** אבל השתא דנקט לה בתרי לישני משמע דאתרי גברי קאי. והא ליכא למימר דהכי קאמר כל שעה שמותר לאכול מן התורה מאכיל אפילו מדרבנן ותיתוקמ אליבא דר' יהודה דהא ליכא שם דמותר לאכול מן התורה ואסור להאכיל לדברי הכל: **אלא הכי קאמר כל שעה.** שיש היתר לשום אדם לאכול מאכיל אף האסור לאכול לבהמתו כו': **בהמה אי משיירא חזי ליה.** שאין דרכה להגיע אבל היה כגון חולדה וגמיה ותתול דרכן להגיע: **ואי אגא חיה.** הוה אמינא היא עדיפא משום דאי משיירא מצנעא לה[ל] ולא עבר עליה בבל ירא"ה: **ולאו אדעתיה.** לבטלו[מ]: **קודם.** שיבוא הפסח דקסבר מצוה עליו לבערו מן העולם ולא שיהא קיים: ר'

אין הכרעה שלישית מכרעת. פ"ה הואיל ולא הזכירו בית שמאי ובית הלל בית ושדה א"כ טעמא אחרינא הוא ולא משום תקלה ולר"י נראה אע"ג דטעמא דבית שמאי משום תקלה לא חשיב הכרעה לפי שלא גילו הראשונים דעתן[א] לחלק בין בית לשדה שלא הזכירו בדבריהם אחד בית ואחד שדה[ב] וכן פ"ה לעיל (ג) גבי[ג] ר"ג לאו מכריע הוא[ד] וההיא דקולי מטלניות בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טמא דברי ר"א ר' יהושע אומר בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן טהור ר"ע אומר מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור וחשיב ליה בפ' כירה (שבת לט: ושם) הכרעה שהרי גילו ר' אליעזר ור' יהושע דשייך לחלק בין מן המוכן ובין שלא מן המוכן וההיא דפ' כילד מבדרכין (ברכות מג:) דקאמר ב"ש מברכים על השמן וקאמר ר"ג אני אכריע שמן זכיונו לריחו וזכיונו לסיכתו הדם לריחו זכיונו לסיכתו לא זכיונו וקאמר רבי יוחנן הלכה כדברי המכריע לאו משום דמכריע גמור הוא אלא מפרש ונותן טעם לדבריו ותדע דאי מכריע הוא למה הולרך לפסוק הלכה כמותו הא כבר א"ל יוחנן בפרק כירה הלכה כדברי המכריע וק"ק לפי' זה דהכא מאי איריא הכרעה שלישית שאין הכרעה תיפוק ליה דהכרעת תלמיד לאו הכרעה היא[ה] דאמר בפ' כירה (שבת לט:) אבי עקיבא ור"מ פי' הכרעת שלישית דור שלישי[ו] דהיינו הכרעת תלמיד דאמר בפ' כירה[ז]:

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה. עבר זמנו אסור **בהנאה.** ואסור למכור ואם מכר דמיו מותרין דאין תופס את דמיו כדתנן בפ"ב דקדושין (דף נו:) מכרן וקידש בדמיהן מקודשת: **לימא מתניתין דלא כר' יהודה.** [ח]אף לפי המסקנא לא אתיא כר' יהודה אלא הכי קאמר לימא מתני' דלא כר' יהודה אלא כר' מאיר ומסיק דכר' מאיר נמי לא אתי: **ואי אשמעינן חיה משום דמצנעא לה.** ואין עובר משום בל יטמין דבל יטמין נפקא לן מלא ימלא ואין זה מלוי כיון שאין ידוע היכן הוא וכן משמע בפ"ק (דף ו:) דפריך וכי משכחת לה ליבטלה משמע דכל כמה דלא משכחת לא עבר בבל ירלה[ח] הק' רשב"א היכי שרי להאכיל לחיה שדרכה להטמין הא תנן בפ"ק (דף ט:) מה שמשייר ייתנו בצינעא כדי שלא תטול חולדה בפניו ויהא צריך בדיקה אחריו וכ"ש שאסור ליתן בפניהם ויש לחלק בין חיה לחולדה המגדלים בבתים דהחיה לא מצנעא כולי האי[ט] כמו חולדה הטומנת בחורים ובסדקין[י]: **וקאי עליה בבל יראה.** פי' אם לא ביטלו והוא הדין דהוה מלי למימר דילמא אתי למיכל מיניה: רבי

[א] שבת לט. מיר נג. חולין קלז. [ב"ק קטז.], [ב] לעיל יג., [ג] תמורה לד. [לעיל יב: לקמן מז:], [ד] [בכב אלפס ובהרא"ש ליתא מלא אף ועיין מג"א ריש סימן תמה]; [ה] לעיל ד: יא:, [ו] [לעיל יג.], [ז] [לעיל יא:], [ח] שבת יח:, [ט] [כדתנן רש"ס], [י] [כלים פכ"ה מ"ו], [כ] [ע"ב], [ל] [א"ל נהי דעבר בבל ימצא בבל ירלה לא עבר, [מ] בס"ה: לבערו, [נ] [דף יג.], [ס] [וע"ע תוספות בתו' ב"ק קטז. ד"ה הכרעה],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אין הכרעת וכו' בין בשדה תשפך חבל וכ"ה:

גליון הש"ם

בתום' לימא. אף לפי המסקנא. עי' מזיר דף ב' ע"ב תד"ה לימא:

מוסף תוספות

א. שיש שום סברא. תוס' הרא"ש. ב. דאז הוה משמע שיש קצת סברא לחלק אלא אינו נראה להם לחלק הלכך המכריע שחלק הלכה כמותו שגם החולקים עצמם היה קצת בדעתם לחלק. שם. ג. פלוגתא דר"מ ור' יהודה דאוכלין כל ארבע. תוס' שאנן. ד. שלא גילו הראשונים דעתם לחלק בין תרומה לחולין. שם. ה. כשאין המכריע בדורו של חולקין, דכל שלא אמרה בפניהם לא מקריא הכרעה. מי' הר"ן. ו. לב"ש ולב"ה. תוס' כ"פ. דר' יוסי אביו של ר' ישמעאל היה דור ג' לריב"ז שהיה מתלמידי בית הלל. תוס' הרא"ש. ז. (ו)[ד]אם איתא שעובר בבל יטמין מאי קא פריך ונימא דבטלה מה מועיל ביטול זה למה שעבר כבר. שם. ח. [ד]הכא בחחול וחיה בת תרבות דלא מצנעה אלא בתוך הבית ובקרן זוית. מהר"ם מלאוה. לפי שנותנין לה לאכול כל שבעה. תוס' הרא"ש. ט. דלא בת תרבות היא. מהר"ם מלאוה.

מוסף רש"י

אין הכרעה שלישית מכרעת. טעם עצמך אתה אומר ולא כדברי אחד מהן, שאינם לא הזכירו בית ושדה, והיכי דמי הכרעה, כגון לי הוה תני ב"ש בין בשדה תשפך בבית בין בשדה תעשה זילוף, ר' ישמעאל אומר בשדה תשפך הכל בבית תעשה זילוף, דטעמא דמרוייהו קמכרע מטלניות דבמה מדליקין (שבת כט.) אבל הכא דאינהו לא גלו דעתייהו דליהוי שום חילוק בין בית לשדה, טעמא דלא אפשיה קאמר (ב"ק קטז.) וכשזה אומר כך וזה אומר כך אינה שלישית, אפילו אמצעית היא ביניהם, אין זה הכרע לדבריהם אלא דעת שלישית, דהכרע לשון כף מאזנים הוי, בשנים חולקין ובא שלישי ומכריע המשקל כאחד מהן או בכל הדבר אז בחליו כזה ובחליו כזה (חולין קלז. עי"ש) אי: כל הכרעה שהיא במקצת כדברי שנים ומקצת כדברי זה אינה הכרעה עד שתהא כולה כדברי אחד מהן, דהכרעה לשון שיקול, שקול דברי שנים יותר מאחד (נזיר נג.).

הדרן עלך אור לארבעה עשר

אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ולא ימתין עד תחלת שבע שהוא אסור מן התורה, לפי שאדם טועה בשעה (לעיל ד:) ואע"ג דכל שעה שאינה מלאוריתא שריא, גזור רבנן עלה דילמא טעי וסבור על השביעית שהיא שביעית, אבל אחמשית לא טעי למימר על השביעית שהיא אחמשית ומותר (לעיל יא:). ר' יהודה אומר. טועה אדם יותר מכאן ולריך להתרחק מן העבירה יותר ולא יאכל אמצוה אלרבע ולמעלה (לעיל ד:). **ותולין כל חמש.** לא אוכלין ולא שורפין, כלומר אין לריך לשריף, ומאכיל הוא לבהמתו כל חמש, אבל הוא לא יאכל (שם) בטעי וסבור על שביעית שהיא אחמשית, ומיהו לשריף אינו לריך ומאכיל לבהמתו, אבל אחמשית לא שמותר אדם אחר לאכול מאכיל זה האסור לאכול (לעיל יג.). **תרומה כל חמש.** דאסור להפסיד קדשים ביניים כל זמן שיכול לאוכלן (לעיל יא:). **ושורפין בתחלת שש.** דהא ודאי רובא טעו בין שש לשבע (שם).

[א] אין הכרעת שלישית מכרעת אמר ר' יוסי בר' חנינא [א]מחלוקת שנפלה לפחות ממאה סאה חולין טמאין אבל נפלה למאה חולין טמאין דברי הכל תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד תניא נמי הכי חבית שנשברה בגת העליונה ותחתיה מאה חולין טמאין מודה רבי אליעזר לרבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד האי מודה רבי אליעזר לרבי יהושע מודה רבי יהושע לר' אליעזר מיבעי ליה אמר רבא איפוך רב הונא בריה דרב יהושע אמר לעולם לא תיפוך הכא במאי עסקינן בכלי שתוכו טהור וגבו טמא מהו דתימא ניגזור דילמא נגע גבו בתרומה קמ"ל:

הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה [ב]שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות ומוכר לנברי ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים [ג]ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה [ד]וחכמים אומרים [ה]אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים: **גמ'** כל שעה שמותר לאכול מאכיל הא כל שעה שאינו מותר לאכול אינו מאכיל לימא מתני' דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמש דאינו אוכל ומאכיל [ו]דתנן ר' מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש רבי יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש ואלא מאי ר' מאיר היא האי כל שעה [ז]שמותר לאכול מאכיל כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה אמר רבה בר עולא מתניתין רבן גמליאל היא [ח]דתנן רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע תרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש והכי קאמר כל שעה שמותר לאכול כהן בתרומה ישראל מאכיל חולין לבהמה לחיה ולעופות למה לי למיתנא בהמה למה לי למיתנא חיה צריכא דאי תנא בהמה דאי משיירא חזי לה אבל חיה דאי משיירא קמצנעא לה אימא לא ואי תנא חיה משום דאי משיירא מיהת מצנעא אבל בהמה זימנין דמשיירא ולא מסיק אדעתיה וקאי עליה בבל יראה ובבל ימצא אימא לא צריכא עופות דאי ל"ל איידי דתנא בהמה וחיה תנא נמי עופות: ומוכרו לנכרי: פשיטא לאפוקי מהאי תנא [ט]דתניא ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו לנכרי אא"כ יודע בו שיכלה קודם פסח וב"ה אומרים [י]כל שעה שמותר לאכול מותר למכור

[ב] כלי שנטמא אחוריו במשקה, תוכו ואוגנו ואזנו וידיו טהורין, מהו דתימא גזר ר' אליעזר דלמא אתי למנגע גבו בתרומה ויטמאנה, קמ"ל מודה ר' אליעזר שמציל רביעית בטהרה בכלי שתוכו טהור וגבו טמא, ולא חייש ר' אליעזר דלמא נגע בגבו שהוא טמא ונמצא כאלו מטמא התרומה בידים. הדרן עלך אור לארבעה עשר

כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה ולחיה וכו', מתני' דלא כר' יהודה, דאי ר' יהודה, התנן ר' יהודה אומר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחלת שש, והא איכא שעה חמישית שהוא אינו אוכל ומאכיל לבהמה ומותר בהנאתו, אלא מאי ר' מאיר היא, דקתני אוכלין כל חמש, אי הכי כל שעה שאוכלין מאכיל מבעי ליה למתנא, ולא עמדה לא זו ולא זו. ואוקמינן לר"ג דתאני בפרקין קמא, ר"ג אומר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש ושורפין בתחלת שש, והכי קתני כל שעה שכהן מותר לאכול תרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה ולחיה כו'. ומוכרו לנכרי פשיטא. כלומר מאחר דקתני ומותר בהנאתו, מוכרו לנכרי למאי אתא. ואוקמינא לאפוקי מהני תנאי. דתניא בסוף פ' יציאות השבת. ב"ש אומרים לא ימכור אדם חמצו לגוי אלא אם כן יודע בו שכלה קודם הפסח, ב"ה אומר כל שעה שמותר לאכול מותר למכור.

[א] מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה ה:
[ב] מיי' פ"ח מהלכות חמץ הלכה [ט] י סמג לאוין עו טוש"ע או"ח סי' תמג סעיף ח:
[ג] מיי' פ"ג הלכה יח טוש"ע א"ח סי' תמה סעיף ח:
[ד] מיי' שם פ"ג הלכה יח טוש"ע א"ח סי' תמג ס"ח וסי' תמה סעיף ב:

רבי יהודה אומר כותח וכל מיני כותח. אור"י בשם ר"ת דר"י אתי כב"ה ואסר בכותח משום דשם בעליו עליו ויודעים שהוא כותח של פלוני ויסברו שמכרו בפסח ע"י נכרי לי נמי יסברו שבפסח מכרו ישראל לנכרי ולכן אוסר ר' יהודה למכור כותח לנכרי וא"ש אף כב"ה (לקמן מב.) דמותר להשהות כותח בפסח[א]:

חרבו קודם זמנו מותר בהנאה **אף לאחר זמנו.** וכגון שנפסל מלאכול ללבד דבענין אחר לא הוי שרי דומיא דפת שעיפשה בפ"ק (דף טו:) **עבר** זמנו אסור בהנאה **פשיטא.** לש"י ל"ג פשיטא דהא רבי יוסי הגלילי פליג ושרי חמץ בהנאה כל שבעה ואין לפרש פשיטא דאסור בהנאה מדיוקא דרישא[ב] דדרך התנא בכמה מקומות לכפול את דבריו ועוד דלא משני שפיר[ג] ונראה דפריך פשיטא משום דתנא בפ"ק (דף יא:) דשורפין חמץ[ד] אלמא אסור בהנאה דלר' יוסי הגלילי א"ל לשורפו אלא ירינהו לפני כלבו או ימכרנו לנכרי[ה]:

בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה. משום דלר' יהודה דאמר חמץ בשריפה אפרו מותר דתניא בפ' בתרא דתמורה (ד' לד.)[ו] כל הנשרפין אפרן מותר וקס"ד בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה[ז] אבל לרבנן דאין מלאו בשריפה[ח] והוי[ט] מן הנקבריס דאמרינן בפרק בתרא דתמורה אפרן אסור ופשיטא לדידהו דבהדי דקשריף ליה אסור ליהנות ממנו[ט]:

כל מקום שנאמר לא יאכל. וא"ת יהא נהנה מחמץ בפסח בכרת דהא כתיב כי כל אוכל חמץ ונכרתה[י] וכי תימא אין הכי נמי א"כ לקמן (דף כג:) דבעי מאי איכא בין חזקיה לר' אבהו לימא דאיכא ביניייהו הא ואור"י דלא יאכל ולא תאכל ילפינן מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא ילפינן מלא תאכלו:

ליכתוב רחמנא תתנה ואכלה ומכור. משמע דאי הוי כתב הכי לא הוה דרשינן אלא כר"מ וכן באיזהו נשך (ב"מ סא.) גבי נשך ותרבית והא דאמרי' בקדושין (ד' נב:) ורבנן אי ס"ד כרבי יוסי הגלילי ליכתוב רחמנא מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן[יא] היינו משום דלשון והדרת לא שייך אמפני[יב] ולשון פני לא שייך אתקום[יג] והכי קראי דאין להן הכרעה שאת ארור מחר משוקדים וקס (יומא ד' עב.) אין עניינם לכאן דהתם מצי קאי אדלעיל או אלתחת[יד] אבל הכא תרוייהו לא מצי קיימי אגר לחודיה או אנכרי לחודיה[טו] ובכ"ב דזבחים (ד' כד.) פליגי תנאי גבי ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן איכא דמוקי אצבעו אלקיחה ולא אתנינה משום דפשטיה דקרא קאי אלקיחה דלפניו ואיכא דמוקי לה אתנינה דלאחריו ולא אלקיחה משום דמשכחת בדוכתא אחרינא ולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך דקאי אצבע אתנינה ואיכא דמוקי לה אתרוייהו משום דמשמע ליה אלקיחה כפשטא דקרא ואתנינה נמי כדמוכח בקרא אחרינא[טז]:

בשלמא לרבי מאיר. תימה לר"מ נמי יקשה דהא איצטריך לתקדומי נתינה דגר[יז] ותי' ר"י דודאי אי לא הוה כתב קרא כל עיקר הוה ידעינן מסברא לתקדומי אבל השתא דכתב נתינה תתנה ואכלה ומכור[יח] אי לא הוה כתב אי ה"א דאתא למידרש שאין צריך להקדיש[יט] וצריך ליכתב נמי גר ונכרי דאי לא הוה כתב אלא גר הוה אמינא דאתא למעוטי נתינה דנכרי ואי הוה כתב נכרי לחודיה הוה אמינא דאתא למעוטי מכירה דגר[כ]:

אותו

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח: ומותר בהנאה: פשיטא לא צריכא שחרבו קודם זמנו וקמ"ל כדרבא (א) דאמר רבא [א]חרבו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו: עבר זמנו אסור בהנאתו: פשיטא [ב]לא צריכא לשעות דרבנן [ג]דאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף א"ר יוחנן [ד]המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין: ולא יסיק בו תנור וכירים: פשיטא לא צריכא (ב) לר' יהודה דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר ר' יהודה מצותו בשריפה בהדי דקא שריף ליה [ה]ליתהני מיניה קמ"ל: אמר חזקיה [ו]מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר [ז]לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר' אבהו (ג)דא"ר אבהו [ח]כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה (ד)(משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה (ה)דתניא [ט]לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי ר' מאיר (ו)ר' יהודה אומר דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה מאי טעמא דרבי יהודה אי סלקא דעתך כדאמר ר' מאיר ליכתוב רחמנא לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ומכור או למה לי שמע מינה לדברים ככתבן ור' מאיר או להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי ורבי יהודה הא לא [י]צריך קרא כיון דגר אתה מצווה להחיותו ונכרי אי אתה מצווה להחיותו לא צריך קרא סברא הוא בשלמא לר' מאיר דאמר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה מדאיצטריך קרא למישרא נבילה בהנאה הא כל איסורין שבתורה אסורין בין באכילה בין בהנאה אלא לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה [3]מלכלב תשליכון אותו

אותו

לר' אבהו אליבא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא איצטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** לרבי אבהו ואליבא דרבי יהודה מדכתב בצורפה לא תאכלו ומיעטו בה לכלב תשליכון אותו:

אותו

ודרוש לתרוייהו אנכרי, דאי לדגרים ככתבן אמי, דלעובד כוכבים אסור לתתנה, סבי אינעי ליה למכתב תתננה ואכלה לגר אשר בשעריך או מכור לנכרי, דלא מצי לאוקומי קרייה דנתינה אנכרי (שם) מדכתיב מכירה ונתינה באחלפא, שמע מינה אחד מכירה ואחד נתינה קיימי בין לגר ובין לעובד כוכבים, דאי דוקא כתיב הוה ליה למכתב הכי תתננה לגר ותמכרנה לעובד כוכבים (חולין קיד:). **לגר בתתינה ולנכרי במכירה.** אבל בתנס אסור ליתן לו שום מתנה (ע"ז ב.). **להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.** אם יש גר בשעריך לא יתכרנה לעובד כוכבים, ולהכי אתא לו למשמע הכי לגר אשר בשעריך תתננה, והוא עיקר מצוה, או אם אין גר מוכרה לעובד כוכבים (שם).

ר' יהודה אומר כותח. נותנין בו פירורי לחם ואסור משום חמץ: **שלשים יום.** דס"ל כב"ש וזה אינו נאכל מהר שאין אוכלין אותו אלא מטובלין בו והני שלשים יום משעה שחל עליו חובת ביעור משעותלין בהלכות הפסח: **ומותר בהנאתו.** קס"ל לשעה שמותר לאכול קאי: **פשיטא.** דהא אמרת מאכיל ומוכר היינו הנאה: **לא צריכא לו.** והאי מותר אלאחר זמן קאי וכגון שחרכו באור יפה קודם זמנו שבטל טעמו ומרלאיתו: (ג) **עבר זמנו אסור בהנאה לשעות דרבנן** ה"ג ולא גרסי' **פשיטא.** דהא אפי' בפסח איצטריך לאשמעי' דהא איכא רבי יוסי הגלילי דסרי בהנאה כל שבעה לקמן [כג.]: **לשעות דרבנן.** כלומר האי זמנו זמן אכילתו משמע ואפילו שעה ששית שאין איסורו אלא מדרבנן הוי אסור אף בהנאה: **משש שעות.** על כרחך מתחלת שש משמע דאי לאחר שש דאסור מדאורייתא מאי אתא לאשמעינן פשיטא דאין מקדשין באיסורי הנאה: **חיטי קורדניתא.** קשות הן ואפ"ה אם באו לחשש חמץ כגון שנפלו עליהן מים אסור: **פשיטא.** דהא אמרת אסור בהנאתו: **לא יאכל.** מדקרינא לא יאכל(ו) משמע לא יהא בו היתר המביא לידי שום אכילה וסתם הנאות לידי אכילה הם באות שלוקח בדמיס דבר מאכל: **עד שיפרוט לך הכתוב בו.** היתר הנאה כדרך שפרט לך בנבלה שלא היה כתוב בה אלא לא תאכלו והולרך להתירה בהנאה כדכתיב או מכור לנכרי: **לגר בנתינה לנכרי במכירה** לא גרסינן אלא ה"ג **כדרך שפרט לך בנבלה דתניא וכו':** ת"ל **לגר תתננה ואכלה או מכור.** דרוש ליה לגר וכן גבי לנכרי נמי דרוש תתננה ואכלה או מכור לנכרי: **דברים לכתבן.** כך מצותה לא יתננה לנכרי ולא ימכרנה לגר: **או.** לשון חילוק ואי כר' מאיר קאמר קרא דתרוייהו לגר ותרוייהו לנכרי לא נכתוב או: **להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי.** אם יש גר ליתנה לו נתינתה קודמת למכירתה לנכרי. והאי גר בגר תושב קאמר שקיבל עליו שלא לעבוד עכו"ם ואוכל נבלות: **גר אסה מצווה להחיותו.** דכתיב (ויקרא כה) גר ותושב וחי עמך: **סברא היא.** מסברא אנו יודעין שנתינתה לגר קודמת דחיות הגר מצוה אבל מכירה לנכרי מאי מצוה איכא ואיצטריך קרא לחלק ולאסור ליתן במתנה לנכרי ולמכור נבלה לגר: **בשלמא.** לר' אבהו אליבא דר"מ מצי למילף מדאיצטריך קרא למישרי נבלה הא כל איסורין שבתורה דכתיב בהו לא תאכל כי הכא אי לא הדר פריט בהו איתרא אסורין הן באכילה ובהנאה: **אלא.** לר' אבהו אליבא דרבי יהודה מנא ליה דילמא האי פרט דנבלה לאו למשרייה בהנאה אתא דלא איצטריך אלא להחמיר ולומר דלנכרי במכירה ולגר בנתינה דאי לא כתביה הוה אמינא כל הנאות מותרות בה: **נפקא ליה.** לרבי אבהו ואליבא דרבי יהודה מדכתב בצורפה לא תאכלו ומיעטו בה לכלב תשליכון אותו:

מוסף תוספות

א. דהכא אין הטעם שלא יאמרו שהוא משהה כותח שלו בביתו של נכרי בפסח אלא כדפי' וכשימכור אותו הנכרי בפסח יאמרו ישראל מוכרו על ידו א"נ יסברו שבפסח עצמו מכרו הישראל לנכרי. תוס' שאנ'.
ב. דקתני כל שעה שמותר לאכול מותר בהנאה הא שעה שאסור לאכול אסור בהנאה. סס. ג. דהא שמעינן נמי מרישא. סס.
ד. בתחלת שש. סס.
ה. וא"כ כל פרקין דלעיל לא אתיא כר' יוסי הגלילי אף נמי האי פירקין. תוס' ר"פ. ו. [ד]הוה ליה כאפר. מי' רבינו דוד. ז. אלא מפזר וזורה לרוח או מטיל לים. תוס' שאנ'. ח. כמו. סס.
ט. דאם אפרן אסור כ"ש להסיק שהוא אסור, ואוקימנא דאפילו לר"י אסור דאע"ג דאפרן מותר, קודם הגיע לאפר אסור דיש שבח עצים בפת. מהר"ם מלגוזה. י. וכל איסור אכילה יש אסור הנאה במשמע. סס.
יא. והשתא מאי קשיא להו והא בשמעתין משמע וכו' דהוי כאילו כתיב פעמיים דנדרוש לפניו ולאחריו. תוס' שאנ'.
יב. דגבי הידור שייך למיכתב פני כדכתיב פני זקנים לא נהדרו. סס.
יג. אלא מפני כדכתיב לא אוכל לקום מפניך. סס. ומוכחא מילתא דכל חד לגופיה. מהר"ם מלגוזה.
יד. [ו]לשון המקרא מיושב, הלכך אין לנו לומר דקאי אתרוייהו. תוס' הרא"ש. טו. ואין לומר דקאי כל חד וחד אדסמיך ליה דא"כ הו"ל למיכתב לגר תתנה ואכלה ולנכרי תמכרנה או ליכתב תתנה ואכלה לגר או מכור לנכרי ומדכתיב נתינה ומכירה באמצע מכלל דקאי אתרוייהו. סס. טז. וא"כ כל איסורין שבתורה שאסורין בהנאה מנליה. תוס' ר"פ. יז. ללמד בעלמא איסור הנאה. תוס' חולין קיד: יח. [אבל] עיקר קרא להיתר הנאה קא אתי. תוס' הרא"ש. יט. כיון שהוא מצוה להחיותו. תוס' שאנ'.

רבינו חננאל

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח. **והלכתא** כסתמא דמתני'. ואם חרכו לפני זמנו, מותר בהנאתו אפילו לאחר זמן איסורו. **עבר זמנו אסור בהנאתו.** אוקימנא בזמן איסורו משש שעות ולמעלה. תנן סתמא כרב המקדש משש שעות ולמעלה בחטים שניתן בהם מים אפילו בחיטי קורדניתא שהן חזקות ולא מחמצי הייא. אין חוששין לקדושין. **אמר חזקיה** מנין לחמץ **בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה.** ומתוך דבריו שמענו דכל איסורין דלא כתיב בהו לא יאכל מותרים בהנאה. ופליגא דר' אבהו, דאמר כל היכא דכתיב לא יאכל לא תאכל לא תאכלו, אסור בין באכילה בין בהנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה לגר אשר בשערך תתננה ואכלה. וחלקו במקרא הזה, ר' מאיר אומר אחד גר ואחד גוי בין במכירה בין בנתינה, ר' יהודה אומר דברים ככתבן, כלומר כדכתיב קרא לגר במתנה ולגוי במכירה. ואמרינן בשלמא לר' מאיר דאמר הגוי והגר דינם אחד הוא התורה התירה לך, אמרינן מדאצטריך קרא למישרא נבלה בהנאה, מכלל דשאר איסורין שבתורה אסורין אפילו בהנאה, אלא לר' יהודה דאמר דברים ככתבן, כלומר לא איצטריך קרא אלא למיסר מתנה דגוי ומכירה דגר ולגופיה הוא דאתא, שאר אסורין שבתורה מנא ליה דאסורי בהנאה. ואמרינן מהאי קרא נפקא ליה. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:
שמות יג ג
2. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בְּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ:
שמות כב ל

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדרבה דאמר רבה מרכו קודם זמנו: (ב) שם לא לריכא אלא לר' יהודה: (ג) רש"י ד"ה ה"ג עבר זמנו וכו' דרבנן ולא גרסינן כל"ל:

גליון הש"ם

גמ' ליתהני מיניה קמ"ל. עי' לעיל דף ה' ע"א תד"ה ואומר: **תוס' עבר** זמנו וכו' דדרך התנא. עי' עירובין ל' ע"ב תד"ה ולפרקים עליה. ועיין לקמן ל"ה ע"ב ול"ע:

מוסף רש"י

כותח. נותנין בו חמץ כדאמרינן בגלו עוברין ואינו עשוי לאכול יחד אלא לטבול בו ואינו כלה עד זמן מרובה (שבת יט.). שלשים יום. משמתמלין לדרוש בהלכות הפסח אלה מוכרת פסח עליו (שם). **המקדש משש שעות ולמעלה.** מתחלת שש דאיסורא דרבנן הוא (לעיל ז.). הפקיעו ממונו (שם). **עד שיפרט לך הכתוב.** שהוא מותר בהנאה, כדרך שפרט לך בנבלה. שלא"פ שלא כתב לך אלא לא תאכל, הולרך לפרש בה היתר הנאה, הא כל מקום שלא פירש לך בה היתר הנאה הוי במשמע איסור הנאה אלא תאכל (חולין קיד: ובע"ז קדושין נו: וב"ק מא.). **לגר אשר בשעריך.** גר תושב שקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח, ונצילה מותרת לו ואתה מצווה להחיותו דכתיב גבר תושב (ויקרא כה) ומי שעתך (ע"ז ב.). **ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור.** וקאי אגר דלעיל מניה לגר תתננה ואכלה או מכור (שם). **ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי.**

(ה) נעיל ז., ב) קדושין נו: [ע"ש] ב"ק מא. [ע"ש] חולין קיד: [ע"ש], ג) [נ"ל במשמע וכן אימא בב"ק מא.], ד) ע"ז כ., ה) שם [לקמן כג:], ו) [ועי' בתוס' שבועות כב: ד"ה אינעית אימא], ז) יָאָבֵל, ח) [ולקמן מז:], ט) [וע"ע תוס' יומא לא: גב: ב"מ סא. ע"ז כ. חולין קיד:],

(א) לעיל ז., ב) ע"ש תד"ה ולפרקים עליה, ג) [ע"ש] חולין קיד: [ע"ש], ד) [נ"ל במשמע וכן אימא בב"ק מא.], ה) ע"ז כ., ו) [ועי' בתוס' שבועות כב: ד"ה אינעית אימא], ז) יָאָבֵל, ח) [ולקמן מז:], ט) [וע"ע תוס' יומא לא: גב: ב"מ סא. ע"ז כ. חולין קיד:],

אותו אתה משליך. פ״ה דבלאו אותו לא מצי למידרש מגופיה דקרא דאיצטריך שאין הקב״ה מקפח שכר כל בריה והכ״ל דאורליינ״ש מפרש דאיצטריך למישרי עובר שהוציא את ידו משום דמקרא דבשר בשדה טרפה[א] דריש נמי קדשים שיצאו חוץ למחיצתם בריש בהמה המקשה (חולין מח.) והוה אסרינן יד העובר בהנאה מדאיתקש לקדשים דאסור בהנאה כדאמר[ב] כל שבקודש פסול בא״ש תרוש ולכך איצטריך אותו לכל איסורים:

חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. פ״ה איסור הנאה ולא משמע פשט ההלכה כן אלא לגמרי קאמר לאו דאורייתא וכן בסוף שמעתא גבי הא דאמר איכא ביינייהו חולין שנשחטו בעזרה אי אפשר לפרש בענין אחר [ג] ובפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (נזיר כט: וסס) פריך למ״ד כדי לחזכו במצות הא קמייתי חולין לעזרה ומשני קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ואי לענין איסור אכילה הוו דאורייתא אכתי תיקשי ליה היאך הקרבן נאכל דמשמע התם שנאכל וקשה לרשב״א דבש״כ בפ׳ לו גבי נותר דרש רבי יהודה לא יאכל כי קודש הוא יכול חטאת העוף הבא על הספק ואשם תלוי וחולין שנשחטו בעזרה שרפו ת״ל הוא מדאיצטריך למעוטי שאינם בשריפה מכלל דאסירי בהנאה מדאורייתא: **ורבי שמעון נמי מיסר אסר בהנאה.** משמע דהיא דהשולח יד לנכרי אתיא כר׳ יהודה. הק׳ ריב״א דהא רבי יהודה אית ליה בפ״ק דמס׳ ע״ז (דף כ. וסס) דאסור ליתן להם מתנת חנם וי״ל דהא אמר התם[ד] אם היה שכיר מותר מפני שהוא כמוכרו לו הקשה הר״י דאורליינ״ש היכי מצי אתי כר׳ יהודה ורבי יהודה אית ליה בפ׳ גיד הנשה (חולין ק:) דגיד הנשה אסור לבני נח וקעבר משום לפני עור לא תתן לאותו אתה משליך. שנאמר בהן לא תאכל כגון זה ומדאיצטריך קרא למשריה לא מצי למילף טעמא דאי לאו אותו הוה אמינא קרא למצותיה איצטריך שאין הקב״ה מקפח שכר כל בריה ונאמר במגיה לא יחרך כלב לשונו (שמות יא) לפיכך הקפידה תורה ליתן שכרו וכבד [שכר][ה] הכלב מן העובד כוכבים שהנבלה ימכור לנכרי וטרפה לכלב: **ור״מ.** דנפקא ליה איסור הנאה בשאר איסורים מדפרט בנבילה בשלמא פרט אינו דטרפה לגופיה איצטריך למיפרט בה איתר משום דאי לאו דפרט ביה הוה אמינא ליתסר בהנאה אלא אותו למה לי. ומשני לאיסור הנאה חולין שנשחטו בעזרה דנפקא לן[ו] בהו איסור אכילה מדכתב (דברים יב) כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת בריחוק מקום דהייו חוץ למחנה שכינה אתה זובח ואוכל ואי אתה זובח ואוכל בקרוב מקום [ז]ומשום דאין מפורש בהן לאו בהדיא באכילה איצטריך למילף להו איסור הנאה מהכא והכי משמע אותו שנאסר משום חוץ למחיצה אתה משליך לכלב דהא מהאי קרא ובשר בשדה טרפה נפקא לן איסור מחיצה כגון הוציא העובר את ידו בשעת שחיטה בפרק בהמה המקשה לולד (חולין סח:) אבל יש לך אחר שנאסר משום מחיצה ואי אתה משליכו לכלב ואיזה זה זה חולין שנשחטו בעזרה: **חולין שנשחטו בעזרה.** דאסירי בהנאה לאו דאורייתא. בפרק שני דקדושין (דף נח.) איפליגו בה: **שולח אדם ירך לנכרי.** ולא מנכרינן ליטול גידה ולא גזרינן שמא ילאה ישראל מחיבו כשיתננה לו וילך ויקנה אותה מן הנכרי וכסבור שניטל גידה הואיל ומתחת יד ישראל יצתה ויאכלנה בגידה: **מפני שמקומו ניכר.** אם הוא נטול ואם לאו. שמעינן מינה מיהא דגיד מותר בהנאה וקשיא לר׳ אבהו: **היא וחלבה וגידה הותרה.** לפיכך כל חלב וכל גיד מותרין בהנאה שהן בכלל גבר אשר בשעריך תתננה ואכלנה[ט] שגם הן קרויין עמה נבלה והרי לך היתר הנאה בלאו דגיד ל״ש נבילה ול״ש כשירה: **הניחא למ״ד יש בגידין.** דאיסור נותן טעם בשר אם אינו אלא בשר בלבד אלמא לאו טעם בשר אית בהו ולאו נבילה מיקרו אלא כעצמות דהן עץ בעלמא ולא אישתרי בכלל נבילה ועץ הוא והתורה חייבה עליו מאי איכא למימר. ופלוגתייהו בגיד הנשה(חולין צט:): **ור״ש פוטר.** לגמרי. מבהמה טמאה פטור דקסבר אין בגידין בנותן טעם בשר ומגיד נמי פטור דכי אזהריה רחמנא אגיד היכא דבשרה מותר דהיינו בהמה טהורה דהכי משמע גיד לא תאכל הא בשר אכול אבל טמאה לא אזהיר על גידה והכי מפרשי׳ לה בגיד הנשה(שם קא.). ולרבי שמעון הכי נמי דאסור גיד דטהורה אפילו בהנאה אלמא לא תאכלו איסור הנאה משמע וכשהותרה נבילה בהנאה היא לא הותרה לר״ש דלאו בכלל נבילה היא אבל לרבי יהודה מותר משום דקסבר יש בגידים בנותן טעם כדקתני רבי יהודה מחייב שתים הלכך גיד בכלל בשר וכשהותרה נבילה הותרה גם היא: **אלו ואלו.** שיני דם חטאות הפנימיות הנשפכין על יסוד מערבי של מזבח החיצון ושיני דם חטאות החיצונות הנשפכין על יסוד דרומי יוצאין מן היסוד לרצפה דרך שני נקבים קטנים: **ומתערבין באמה.** סילון שהיה עובר בעזרה: **ויוצאין לנחל קדרון.** כמו לנחל איתן (דברים כא) עמק: **לגניס.** בעלי גנות לזבל: **ומועלין בהן.** כלומר אסור להנות מהן בלא דמים מפני שהן של הקדש. מכל מקום דם מותר בהנאה: **למיס המתנסכין.** שאסורות בהנאה שהרי קדש הן שקדשו בכלי שרת וכתיב (שמות ל) כל הנוגע בהם יקדש: ולחזקיה

וגו׳ ואומר ר״י דלא קשה מידי דלא קאסר אלא לבני יעקב דוקא דקודם מתן תורה איקרו בני נח דהא לא מישנית בסיני[ב] ומ״מ תיקשי לחזקיה מרבי שמעון דסבירא ליה דלא תאכלו איסור הנאה משמע מדאסר גיד הנשה[ג] וי״ל כיון דסבר אין בגידין בנ״ט סברא הוא דכי אסור בהנאה נמי אסור דלא שייכא ביה אכילה [ד]א״נ חזקיה לא סבר כרבי שמעון אלא כרבי יהודה דלכאורה נמי לא אתיא חזקיה כרבי מאיר דלרבי מאיר פשיטא לן לעיל מדאיצטריך למישרי נבילה דכל איסורים אסורים בהנאה וכן לקמן (דף כג:) גבי יתיב ההוא מרבנן פשיטא ליה לגמרא דלרבי מאיר גמר מנבילה[ד] והא דקאמר לקמן [ה] לימא כמאי היינו לרבי אבהו דחזקיה לא מצי אתי כב״ע: **והרי דם דרחמנא אמר.** משמע דדם לא הוי בכלל בהמה מדלא משני כשהותרה בהמה דמה נמי הותרה[ו] וקשה לר״ת דאמר בהמוליא יין (שבת עז. וסס) דם נבילה ב״ה מטמא וקאמר התם ר׳ יוסי [ז](כרבי) יהודה דלא מטמא ב״ה אלא כשיש רביעית דם הואיל ויכול לקרום ולעמוד על כזית אלמא חשיב ליה כבשר ותי׳ ר״י דהתם לאו משום דחשיב ליה כבשר אלא יש שום פסוק דדרשינן מייה דדם נבילו׳ טמא ומסברא משערינן ברביעי׳ כדאמר התם[ז] אבל בלא ריבוי לא חשבינן דם כבשר ובמעילה (דף יז. וסס) נמי מפיק דם הבשר מוזה לכם הטמא ומשרץ גופיה לא ידעינן ליה[ח]:

מועלין בהן. מדרבנן ולא מדאורייתא דבסוף הוליאו לו (יומא נט: וסס) אמר אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלים בו ואור״י דבמעילה בפרק ולד חטאת (דף יח.) ת״ר מועלים בדמים דברי רבי מאיר ורבי שמעון וחכמים אומרים אין מועלין ופלוגתתם אחר שילא לנחל קדרון דקודם זריקה קתני ר״ש התם דאין מועלין בו[ז] והיה שם בספרים מאי טעמא דמ״ד אין מועלין[ח] ול״ג דמ״ד דא״כ הוה משמע לרבי מאיר ורבי שמעון מועלין בו מן התורה אלא ה״ג מאי טעמא אין מועלין ואמתני׳ קאי דקתני דם בתחלה אין מועלין בו: **מה** מים מותרים אף דם מותר. אף על גב דדם קדשים שאין נשפך כמים לא הוקש למים מ״מ כיון דמשמע קרא בדם חולין דשרי בהנאה ולא תאכל דידיה היינו אכילה ולא הנאה הוא הדין לדם קדשים ואף על גב דאיכא תרי לאוי חד לדם חולין וחד לקדשים מ״מ גילוי מילתא בעלמא הוא דכולהו לאוי דדם הוי איסור אכילה דוקא[ט]: **ואימא** במים הניסכים על גבי המזבח. לא פריך למילף שיהא דם אסור בהנאה דממילא ידעינן מלא תאכל אלא כלומר מהכא לא מצי למילף דשרי בהנאה[ט]: ואחר

[ח] א מיי׳ פ״ג מהלכות שחיטה הלכה ב:
ח ב מיי׳ פ״ח מהלכות מאכלות אסורות הל׳ יד סמג לאוין קלט טוש״ע יו״ד סי׳ סה סעיף יא:
ט ג מיי׳ פט״ו שם הל׳ יז סמג שם טוש״ע שם סעיף טו:
י ד מיי׳ פ״ד שם הלכה יח ופ״ח הלכה ה:
יא ה מיי׳ פ״ח שם הל׳ (טו) [ד] טוש״ע שם ס״ו:
יב ו מיי׳ פ״ג מהלכות מעילה הלכה יא:

גליון הש״ם

גמ׳ ור״מ אותו אתה משליך לכלב. תמוה לי דלמא מה דאמר ר״מ דאחד גר ואחד נכרי דין במכירה ודין בנתינה היינו לפי האמת דכתיב אותו דאי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה ממילא אצטריך קרא גבי נבילה לגר אשר בשעריך להתיר נבילה בהנאה מש״ה לא אמר לדברים ככתבן כיון דלא מייתר קרא. אבל אלו לא היה כתוב אותו אדעדיפוס מקרא דנבילה דלא תאכל איסור הנאה משמע היינו אותרתים בתמת דמיתור׳ דקרא אתי לדברים ככתבן וע״ע: **רש״י** ד״ה ור״מ. ומשום דאין מפורש בהן לאו וכו׳. ק״ל הא מכל מקום נילף מקרא דלא תאכל כל תועבה דגם הנאה במשמע לר״ש. וכן קשה לר״י דס״ל חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא דלפירוש רש״י דשחיטתו דאורייתא ליתסר בהנאה משום לא תאכל כל תועבה היא וע״ע: **תוס׳** ד״ה ור׳ שמעון וכו׳ **שהוא** כמוכרו לו. עי׳ עירובין סד ע״ב תוס׳ ד״ה ומלדנו: **בא״ד** היכי מצי אתיא בר״י. תמוה לי הא זהו ליכא קושי׳ כ״כ דר״ל דמתני׳ דיקן ס״ל כר״י מה דג״ה מותר בהנאה אבל מה לא ס״ל כר״י דמנני יעקב נאסר. ואמאי לא הגלימו קושייתם יותר דאין ס״ל לר״י דכשהותרה נבילה היא ומלבה וגידה הותרו אם ע״כ לגבר אשר בשעריך לא קאי אגיד דהא אסור משום לפני עור וע״ע: **באא״ד** א״נ חזקיה לא סבר כר״ש. עי׳ חולין ל״ה ע״ב תד״ה למדני׳.

רבינו חננאל

ודייקינן אותו אתה משליך לכלב, פירוש זה מותר לך בהנאה, שהרי אתה משליכו לכלבך ואינך משליך שאר כל איסורין שבתורה, אלא אסורין לכלבך, ור׳ מאיר, אותו אתה משליך לכלב ומותר בהנאה ואינך משליך חולין שנשחטו בעזרה, וקרא בנבילה למיסר כל איסורין בהנאה הוא דאתא, ור׳ יהודה איסור חולין שנשחטו בעזרה אינו מן התורה. ומותבינן לר׳ אבהו הרי גיד הנשה דכתיב ביה על כן לא יאכלו והוא מותר בהנאה, דתנן שולח אדם ירך שגיד הנשה בתוכה וכו׳. ושנינן קסבר ר׳ אבהו כשהותרה הנבלה היא וחלבה וגידה הותרה, כי הנבלה כמות שהיא בחלבה וגידה הותרה להמכר לנכרי ולהנתן לו במתנה, כיוצא בו כל חלב וכל גידים שבעולם. ואקשי׳ איני שהגידים הותרו בנבלה, והא תתננה ואכלה כתיב, לא הותר אלא מידי דהוא בר אכילה, וגידים לאו בני אכילה נינהו דלית בהו בנותן טעם. (איני והתנן ירך שנתבשל בה גיד הנשה וכו׳) ואמרינן מאן אית ליה האי סברא דאין בגידין בנותן טעם ר״ש, ר״ש הכי נמי דאוסר בהנאה, דתניא גיד הנשה מותר בהנאה דברי ר׳ יהודה ור׳ שמעון אוסר. והרי **דם** דכתיב לא תאכל דם ומותר בהנאה, דתנן ונמכרין לגנניו לזבל ומועלין בהן. ודחינן שאני דם דאיתקש למים שנאמר על הארץ תשפכנו כמים כו׳.

עין משפט נר מצוה

א) קדושין נח., ב) [לקמן כג: קדושין נח. מיר כט. ב״ק עב.], ג) חולין נב.; ד) [לקמן כג:], ה) חולין ק.; ו) ע״ז מד. יומא נח.; ז) בכמ״ו וד״ל ליתא שכר, ח) [קדושין מז:], ט) [דברים יד], י) [לקמן כד.], כ) גי׳ רש״ל בפרק וע״ש, ל) [בתוספתא ספ״ג], מ) שם, נ) [ל״ל בר״], ס) [וע״ע בתו׳ מנחות קד ד״ה הוחילו], ע) [וע״ע תוס׳ חולין לג. ד״ה דם],

תורה אור השלם

1. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:
בראשית לב לג
2. עַל כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם לֹא יֹאכַל דָּם:
ויקרא יז יב
3. לֹא תֹאכְלֻנוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֻנּוּ כַּמָּיִם:
דברים יב כד
4. אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נִסְכֵּיהֶם יָקוּמוּ וְיַעֲזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה:
דברים לב לח

מוסף רש״י

ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה. והכי משמעמי חולין מייתי, בשאר חיצא חוץ למחיצתו, כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו יכפיון לה מהאי קרא לאיסורא, ובשר בשדה כגון שיצא בשר חוץ למחיצתו בגלוי בשדה שאין לו מחיצה, הרי הוא כטרפה ולא תאכלו, ומיעט בפיקיה ולכלב תשליכון אותו דמותר בהנאה, ולא חולין שנשחטו בעזרה דקרא ע״י כניסת מחיצה, דאסורין אף בהנאה (קדושין נח.). **שולח אדם ירך לנכרי.** ואין חוששין שמא יחזור וימכרנה לישראל ויאכלנה בגידה, דיין דשלמה היא מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נחטט הימנה, והלוקח מבין אלא ניטל וטוטלו (חולין צג). **אלו ואלו.** דמיס המיוחדים שמייחן נשפכין על יסוד מזבח המיון והן יוכלין מן היסוד לרצפה (ע״ז מד. וכעי״ז יומא נח:). **מתערבין באמה.** סילון שבעזרה היוצא לנחל קדרון (יומא שם). **לגנניו.** בעלי גנות (שם) לזבל גנותיהן (ע״ז שם). **ומועלין בו.** יש בהן איסור ליהנות בלא דמיס (יומא שם) לאו קרבן מעילה קאמר, דאין מעילה בדם קדשים, כדאמריגן בפרק הוציאו לו, אלא אסור ליהנות מהן אלא בדמיס (ע״ז שם).

מוסף תוספות

א. דרשינן לאסור כל דבר שיצא חוץ למחיצתו וכגון הוציא העובר את ידו לחוץ ו... **תוס׳ הרא״ש.** ב. אבל שאר אומות לא. **תוס׳ הרא״ש.** ג. דכתיב ביה לא תאכלו. **תוס׳ שאנץ.** ד. שדוחק לומר סבר לה כר׳ יהודה. **סס.** ה. כדמשני לעיל גבי גיד. **תוס׳ הרא״ש.** ו. הואיל ויכול לקרוש. **סס.** ז. א״כ קשה דר״ש אדר״ש. **סס.** ח. אמר עולא אמר קרא ואני נתתיו לכם שלכם הוא. **סס.** ט. דמצי למימר דמים דקרא לאו במים המותרים מיירי. **תוס׳ שאנץ.**